

טיפול בעור גם בהיריון

האם טיפולים קוסמטיים ורפואיים בעור בטוחים גם לנשים הנמצאות בתקופת ההיריון?

דרבית הטיפולים הקיימים מתבססים על שימוש בחומרים פעילים אשר לכל אחד מהם יכולות ריפוי ספציפיות לבעיית העור בה רוצים לטפל. קיימים חומרים המותרים לשימוש אצל נשים בהיריון, בעוד שחלק מהם נמצאים "בתחום האפור" או שנויים במחלוקת לגבי בטיחות השימוש בהם בתקופה זו, וחומרים אחרים לעומת זאת, אסורים בתכלית לשימוש בתקופת ההיריון. חשוב לציין, שבאופן כללי, טיפולים הניתנים בצורה טופיקלית (מריחה מקומית על פני העור) נחשבים לבטוחים יותר אצל נשים בהיריון בהשוואה לטיפולים הניתנים בצורה סיסטמית (למשל, דרך מערכת העיכול). כדי לשמור על בריאות העובר בתקופת ההיריון ולהימנע מגרימת נזק, מדינת שונות, כגון: ארה"ב, אוסטרליה, שבדיה וגרמניה, הקימו מערכת המסווגת את התרופות והחומרים הפעילים הנמצאים בשימוש בתקופת ההיריון וההנקה למספר קטגוריות בטיחות שונות. בארה"ב, מנהל המזון והתרופות האמריקאי - FDA - דרג את בטיחות החומרים והתרופות לפי קטגוריות הבטיחות: N-I A- D, X.

דרוג הבטיחות

קטגוריה A - לא קיים סיכון לעובר. כוללת חומרים אשר מחקרים מדעיים בנשים הרות הוכיחו שהם אינם מהווים סיכון לעובר.

קטגוריה B - אין ראיות שקיים סיכון לעובר בבני אדם. כוללת חומרים: 1. אשר מחקרים מדעיים שנעשו בבע"ח לא העידו על סיכון לעובר אך לא נעשו מחקרים בנשים הרות או 2. מחקרים שנעשו בבע"ח ק הראו סיכון לעובר אך לא נמצאו ממצאים התומכים בכך במחקרים שנעשו בנשים בהיריון.

קטגוריה C - לא ניתן לשלול שקיים סיכון לעובר. כוללת חומרים: 1. אשר מחקרים מדעיים שנעשו בבע"ח הוכיחו שקיים סיכון לעובר, אך לא נעשו מחקרים בנשים בהיריון או 2. כלל לא נעשו מחקרים הן בבע"ח והן בנשים הרות.

קטגוריה D - קיימות ראיות שיש סיכון לעובר. כוללת חומרים אשר מחקרים בנשים הרות הציגו ראיות חיוביות המעידות על סיכון לעובר בשימוש בחומר בזמן היריון. עם זאת, היתרונות של השימוש בחומר יכולים להצדיק את השימוש בו למרות הסיכון הפוטנציאלי הקיים (למשל, במצבים מסכני חיים).

קטגוריה X - קיימת התוויה נגד השימוש בחומר בתקופת ההיריון. כוללת חומרים אשר מחקרים שנעשו בבע"ח או בנשים בהיריון הוכיחו שהחומר גורם למומים בעובר, ולכן, השימוש בחומר הינו אסור לנשים בהיריון או המתכננות היריון.

קטגוריה N - ללא סיווג. כוללת חומרים אשר ה-FDA עדיין לא סיווג אותם לקטגוריות הבטיחות השונות.

טיפול באקנה במהלך תקופת ההיריון

אקנה נחשב לבעיית העור הנפוצה ביותר אצל נשים בהיריון. הסיבה

»
**באופן כללי, טיפולים
 הניתנים בצורה
 טופיקלית (מריחה)
 מקומית על פני העור)
 נחשבים לבטוחים
 יותר אצל נשים
 בהיריון בהשוואה
 לטיפולים הניתנים
 בצורה סיסטמית**

בטוחה לשימוש בתקופת ההיריון והינה יעילה גם במקרים של חוציאה והיפר-פיגמנטציה המתפרצים במהלך ההיריון.
חומצה גליקולית - חומצה גליקולית הינה חומצה מסוג אלפא הידרוקסי הנמצאת בשימוש רחב בתכשירים קוסמטיים. למרות שהיא עדיין לא סווגה באף קטגוריה בטיחות, קיימים מספר מחקרים שנעשו בבע"ח עם ריכוזים גבוהים יותר בהשוואה לריכוזים המקובלים לשימוש טופיקלי, אשר הציגו תופעות לוואי בתהליך הרבייה אך לא נעשו עדיין מחקרים בנשים בהיריון. עם זאת, שימוש בחומצה הגליקולית בריכוזים הנמוכים מ-10% נחשב לבטוח לשימוש בנשים הרות היות ורק אחוז קטן של החומצה נספג דרך העור.
מוטותרפיה - שיטת טיפול חדשה יחסית ובטוחה לנשים בהיריון. מוטותרפיה עושה שימוש באור כחול או אדום. האור קוטל את חיידקי ה-P. acnes הגורמים לאקנה, בצורה טבעית ובטוחה לנשים בהיריון.

טיפול בכלואזמה במהלך תקופת ההיריון

אחת מבעיות העור המתסכלות ביותר במהלך ההיריון נקראת כלואזמה (Chloasma) או "מסכת היריון", אלו הם כתמי עור כהים המופיעים בדרך כלל בפיזור אחיד על הפנים בעיקר באזורים, כגון: מצח, לחיים, מעל השפה העליונה והסנטר. כלואזמה יכולה להופיע אצל 50-70% מהנשים בהיריון.

מה אסור ומותר לשימוש בטיפול בכלואזמה בתקופת הריון

הידחקינן - נחשב לחומר הבהרה המוכר ביותר לטיפול בהיפר-פיגמנטציה. מחקרים מראים שכ-35% - 45% מהחומר הידרוקינן נספג דרך העור בבני האדם כאשר נעשה בו שימוש בצורה טופיקלית (מריחה מקומית של החומר על פני העור). לא קיימים נתונים על השימוש בהידחקינן במהלך ההיריון, ולכן, הוא שייך לקטגוריה C. אך מכיוון שהידחקינן נספג בריכוזים גבוהים בעור השימוש בו אינו מומלץ במהלך ההיריון.
 כתחליף להידחקינן להבהרת כתמי כלואזמה, ניתן להשתמש בחומצה האזלאית הבטוחה יותר לשימוש במהלך הריון. בנוסף, יש חשיבות גבוהה לשימוש במקדם הגנה, כובע ומשקפי שמש למניעת התפתחות הכתמים.

חומצה גליקולית - שימוש בחומצה גליקולית בריכוזים של עד 10% נחשב לבטוח במהלך ההיריון וההנקה. עם זאת, חשוב לציין ששימוש בחומצה גליקולית יחד עם חשיפה מוגברת לשמש עלול להגביר את תופעת הכלואזמה.

לא קיימים מספיק מחקרים בנוגע לבטיחות השימוש בחומרי הבהרה, כגון: ויטמין C, פפטידים, ניאצינאמיד (B3) בנשים בהיריון, לכן, חשוב להתייעץ עם רופא לפני השימוש בחומרים אלו.

ד"ר מירי ללוש (Ph.D, MBA) - יועצת מדעית, מומחית לבעיות עור ובעלת קליניקה לטיפולי פנים ואסתטיקה ברמת גן.
 אילוסטרציה: אימג' בנק ישראל

העיקרית להתפרצות אקנה במהלך ההיריון הינה עלייה ברמות ההורמונים בשליש הראשון של ההיריון המובילה לייצור מוגבר של חלב (הפרשה שומנית) הגורם בסופו של דבר להופעת אקנה. הטיפול באקנה בנשים בהיריון עשוי להיות מאתגר עם זאת, חשוב מאוד לטפל באקנה גם במהלך ההיריון על מנת למנוע החמרה של האקנה, היווצרות צלקות, זיהומים משניים או מצוקה נפשית אצל האם ההריונית. לכן, חובה להכיר את החומרים האסורים והמותרים לשימוש בתקופת ההיריון וההנקה על מנת לדעת כיצד ניתן טפל באקנה בצורה בטוחה גם בתקופות אלה.

מה אסור ומותר לשימוש בטיפול באקנה בתקופת הריון

בנזואיל פרוקסיד - הינו חומר אנטי-בקטריאלי השייך לקבוצת החומרים בקטגוריה C. לא נעשו מחקרים על בטיחות החומר בנשים הרות או בבע"ח, לכן עדיין לא ניתן לקבוע את מידת הסיכון בשימוש בחומר. מסיבה זו, יש הנמנעים מלעשות שימוש בחומר זה בטיפול באקנה במהלך ההיריון. עם זאת, כיוון שרק 5% של בנזואיל פרוקסיד נספג בעור בכל מריחה ומיד עובר מטבוליזם לחומצה בנזואית המופרשת בשתן, ובנוסף, היות ובנזואיל פרוקסיד נמצא בשימוש רחב במשך שנים ללא דיווחים על מקרים בהם נזק לעובר יש הסוברים שהחומר בטוח לשימוש בתקופת ההיריון בריכוזים הקטנים מ-5%.

חומצה סליצילית - שייכת לקטגוריה C. החומצה סליצילית הינה מטבוליט של אספירין ומהווה מרכיב נפוץ ביותר בתכשירים קוסמטיים לטיפול באקנה. לא קיימים מחקרים בבני אדם הבדקים את בטיחות השימוש בחומצה סליצילית במריחה טופיקלית בתקופת הריון, יחד עם זאת, מאחר ורק חלק קטן מאוד יחסית נספג דרך העור אין זה סביר ששימוש בחומצה סליצילית מהווה סיכון לעובר.

איזוטריטינאין (רואקוטן) - איזוטריטינאין הינו החומר הפעיל בתרופה בשם רואקוטן הניתנת לטיפול במצבי אקנה קשים. איזוטריטינאין שייך לקבוצת החומרים המסווגים בקטגוריה X והינו אסור לשימוש בתקופת ההיריון וההנקה.

טרטינאין (רטין A) - טרטינאין הינו החומר הפעיל במשחות שונות לטיפול באקנה, לחוגאמ: רטין A. טרטינאין שייך לקטגוריה C של חומרים. ישנם דיווחים סותרים לגבי בטיחות החומר במריחה מקומית על העור מספר מחקרים מצומצמים מצאו עדויות לכך שהשימוש בחומר גורם להיווצרות מומים מולדים בתינוק, בעוד שמחקרים אחרים אשר נעשו בקנה מידה רחב יותר הראו ששימוש בחומר אינו גורם לעלייה בסיכון לעובר.

משחות אנטיביוטיקה מסוג אריתרומיצין וקלינדמיצין - שייכות לקבוצת החומרים בקטגוריה B, אין עדות לכך שהאנטיביוטיקות מהוות סיכון לעובר, ולכן, הן נחשבות בטוחות לשימוש בתקופת ההיריון.

חומצה אזלאית - חומצה זו בעלת תכונות אנטי-מיקרוביאליות השייכת לקבוצת החומרים מקטגוריה B. החומצה האזלאית נחשבת